

توبای موهبات

نام شانس	فاضل بسطامی، نوروز علی بن محمد باقر، ۱۲۲۷ - ۱۳۰۹ ق. - شارح.
عنوان	سفینه النجاه جلد اول: شرح و توضیح اشعار عالم ربانی سید محمد مهدی بحر العلوم رحمته الله .
تکرار نام پدیدآور	مؤلف: نوروز علی فاضل بسطامی رحمته الله ؛ تحقیق جواد ولایی.
مشخصات نشر	قم: طوبای محبت، ۱۳۹۷
مشخصات ظاهری	۲ ج. نمونه.
شابک جلد دوره	ISBN : ۹۷۸-۶۰۰-۳۶۶-۱۴۶-۲
شابک جلد اول	ISBN : ۹۷۸-۶۰۰-۳۶۶-۱۴۴-۸
وضعیت فهرست نویسی	فیا
یادداشت	کتابنامه
موضوع	حسین بن علی علیه السلام ، امام سوم، ۴ - ۶۱ ق - مرثی.
موضوع	حسین بن علی علیه السلام ، امام سوم، ۴ - ۶۱ ق - شعر - تاریخ و نقد.
موضوع	واقعہ کربلا، ۶۱ ق. - مرثی.
موضوع	واقعہ کربلا، ۶۱ ق. - شعر - تاریخ و نقد.
موضوع	شعر مذهبی - قرن ۱۲ ق. تاریخ و نقد.
سلسلہ اقرواد	ولایی، جواد، - محقق.
رده بندی کنگره	۱۳۹۷، ۷۱ س ۲ ف / ۴۱ BP
رده بندی دیویی	۲۹۷ / ۹۵۳۴
شماره شتاب	۴۸۵۵۴۴۳

۱۳۹۷ (در بیان اسراری از وقایع کربلا)

شرح و توضیح اشعار عالم ربانی سید محمد مهدی بحر العلوم رحمته الله .
مؤلف: ربانی نوروز علی فاضل، بسطامی متوفای ۱۳۰۹ ق
تحقیق: جواد ولایی ویراستار: مهدی قربانپور دلاور
انتشارات: طوبای محبت
تیراژ: ۵۰۰ نسخه
چاپخانه و نوبت چاپ: طه، ۱۳۹۷
شابک جلد دوره: ۹۷۸-۶۰۰-۳۶۶-۱۴۶-۲
شابک جلد اول: ۹۷۸-۶۰۰-۳۶۶-۱۴۴-۸

قیمت دوره: ۷۵۰۰۰ تومان

نشانی: قم، بلوار سمیه، خیابان عباس آباد (شهیدین)، پلاک ۱۱۲
 ۰۹۱۲۲۵۳۴۹۶۷ ۰۲۵-۳۷۸۳۲۱۴۳ ۰۲۵-۳۷۷۴۰۰۶۶ ۰۹۱۲۶۵۱۴۳۲۹

مرکز توزیع بین المللی کتب و آثار اسلامی رسالت غدیر

www.tobaymohebat.ir

info@tobaymohebat.ir

www.islamicbookshop.net

سامانه پیامک: ۲۵۱ ۱۰ ۳۳۰ ۱۳ ۵۰۰۰

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

[illegible]

فهرست مطالب

زندگی نامه مؤلف	۱۳
اسات	۱۳
آثار	۱۴
شرح زندگینامه سید بحر العلوم رحمته الله علیه	۱۷
ولادت:	۱۷
تحصیلات:	۱۷
خدمات ایشان:	۱۹
سفر به حجاز:	۲۰
شاگردان:	۲۰
تشرفات:	۲۱
۱- ناقه سوار	۲۱
۲- تلاوت قرآن	۲۳
۳- عزاداری طویریج	۲۴
وفات	۲۴
مقدمه محقق:	۲۵
پیشگفتار	۲۹
مقدمه مؤلف	۲۹

- فائده اولی: آداب تعزیه و ماتم داری ۳۶
- ❖ سیاه پوش نمودن منابر و ۳۹
- ❖ چاک دادن جامه و ضربه زدن به صورت و ۴۱
- ❖ قاعده طائفه هنود در هندوستان ۴۴
- فائده دوم: اظهار حزن و اندوه و اقامه عزا در جمیع اوقات ۴۵
- فائده سیم: در باب تعزیه و فضایل و مناقب ائمه علیهم السلام ۴۸
- فائده چهارم: در اجرت گرفتن بر مداحی بر سیدالشهداء علیه السلام ۵۴
- فائده پنجم: جوانان ضربه به صورت امام علیه السلام یا سادات اهل بیت علیهم السلام ۵۷
- در بیان غنا و تعزیه داری با عنوان اشعار ۶۴
- دعبل در مجلس حضرت امام علیه السلام ۸۱
- حادثه عظیمی که در روز زمین مانع شده است ۸۵
- اضطراب و مصیبت در اطفال یتیم ۸۹
- روضه خوانی جبرئیل برای حضرت آدم ۹۹
- اطلاع و آگاهی امام حسین علیه السلام از خدعه کافران ۱۰۵
- گریه جمیع موجودات در مصیبت امام حسین علیه السلام ۱۱۳
- گریستن اشیاء در مصیبت حضرت سیدالشهداء علیه السلام ۱۲۴
- کسانی که در صحرای کربلا و ... غش کردند ۱۴۴
- مدهوش شدن اهل روزگار از این داهیه عظمی ۱۴۷
- حکایتی غریب در هندوستان از زنی بدکاره ۱۵۳
- روز اول محرم در محضر حضرت رضا علیه السلام ۱۵۹
- شگفتی های کشتی نوح و چگونگی ساخته شدن آن ۱۶۴
- هجده منصب حضرت عباس علیه السلام ۱۷۴
- امواج تیرها بر آن سفینه النجاة سیلاب نمود ۱۸۱

ظهور قیامت يوم الحساب از وقوع قیامت عاشورا.....	۱۸۶
بدن ظاهری محسوس که آن را تن می گویند	۱۹۶
من دل های مشتاقان را از نور خود آفریده ام	۱۹۷
مداوند را دل لوح است	۲۰۲
بیفیت اقعہ حضرت یونس علیہ السلام	۲۰۵
هـ است ملک حاملان عرش	۲۱۲
مجال تعزیه در بیت المعمور	۲۱۹
بر ابدان شهادت در روز دهم عاشورا چه گذشت ؟	۲۲۳
ناله و فغان طوایف بن عبدل ز واقعه کربلا	۲۲۶
شما تاب شنیدن فضایل ما را دارید	۲۲۹
زمین کربلا قبه الاسلام است	۲۳۲
در بیان زیارت عاشورا	۲۳۷
فخر جبرئیل، رئیس ملائکه به خادمی حضرت سید الشهداء علیہ السلام	۲۳۸
سؤال از حسین بن روح از نائبان حضرت حجت عجل الله تعالی فرجه الشریف	۲۴۳
در بیان ادای دیه	۲۵۲
اشعار اعرابی در مدح امام حسین علیہ السلام و سؤال و جواب از او	۲۵۴
سفر امام حسن و امام حسین علیہ السلام و جود و بخشش آن دو بزرگوار	۲۶۵
در بیان تفسیر آیات قرآنی	۲۷۰
امروز روز جمعه و روز عاشورا وقت نماز جمعه است	۲۸۰
یک کاروان اسیر	۲۸۴
چشم بر حق گریستن	۲۸۵
بارش خون از آسمان	۲۸۸
جامه ای که امام حسین علیہ السلام خواستند بپوشند برای کارزار	۲۹۱

- درخواست زاهد عابد نحیف از حضرت کلیم الله ۲۹۷
- واقعه گرداندن سر مبارک حضرت سیدالشهداء علیه السلام ۳۰۱
- مجلس اول: سرخون آلود در مجلس ابن زیاد ۳۰۶
- چکان اشک از چشم مبارک حضرت سیدالشهداء علیه السلام ۳۰۸
- جلس دوم: سر مبارک در میان طشت طلا ۳۱۰
- مجلس سیم: اسرای کربلا در مدینه طیه ۳۱۵
- حضرت زینب علیها السلام با عتاب بریزید خطاب فرمود ۳۱۸
- در خرابی امام جانشینت؟ ۳۱۹
- نعمان پرسید کدام مصیبت صعب تر بود؟ ۳۲۳
- هفت مصیبت وارد منزل علیه السلام ۳۲۴
- حضرت پیغمبر صلی الله علیه و آله در مام باطن بدن امام حسین علیه السلام را دفن کردند ۳۲۹
- سخن پیغمبر صلی الله علیه و آله در مقام احد ۳۳۲
- حکایت عقبه تبوک و منافقان ۳۳۳
- چهارده نفری که شتر پیغمبر صلی الله علیه و آله را در جنگ تبوک رم دادند ۳۳۸
- پیغمبر صلی الله علیه و آله منع نمودند از گفتن راز با یکدیگر ۳۴۰
- چهار آتش در عالم مشتعل شد ۳۴۶
- کیفیت خطیره آتش بر خلیل خدا ۳۴۶
- منجنیق خلیل و آتش نمرود ۳۴۷
- ملائکه الهی به مدد حضرت خلیل الرحمان علیه السلام رفتند ۳۴۹
- ملائکه نصرت به مدد امام حسین علیه السلام رسیدند ۳۵۱
- مرغ عندلیب یا هزارستان به مدد ابراهیم علیه السلام رسید ۳۵۳
- نمرود لعین تا هفت شب زنده بودن خلیل را می دید ۳۵۷
- قصه زن حزیل مشاطه ۳۵۹

- آتشی که بر در خانه سیده نساء عالمیان افروختند ۳۶۱
- آتشی که بر خیمه گاه سیدالشهداء (علیه السلام) افروختند و غارت کردند ۳۶۳
- گفتگوی ربابۀ صغیره با نعلش پدر (علیه السلام) ۳۶۶
- شعار شافعی در مدح آن سرور ۳۶۹
- خصیۀ شوری از اعظم بدعت ها و قبايح و... ۳۷۲
- مفاسدی که از شوری حادث شد ۳۷۴
- مانع شدن از رسد نامه حضرت رسول (صلی الله علیه و آله) ۳۷۸
- پیامبر خدا (صلی الله علیه و آله) را نشسته در محراب خواند ۳۷۹
- اذیتی که بر اهل بیت (علیهم السلام) وارد شد ۳۸۲
- زیاده روی گفتاران پست فطرت بر شیران بیشه شریعت ۳۸۵
- اذیت نمودن اشقیا حضرت فاطمه (علیها السلام) را ۳۸۷
- شش نفری که در جهنم می باشند ۳۸۹
- بیان غصب فدک ۳۹۳
- خطبه حضرت صدیقه طاهره (علیها السلام) در مسجد پیغمبر (صلی الله علیه و آله) ۳۹۴
- عتاب حضرت صدیقه طاهره (علیها السلام) ۳۹۹
- سخنان حضرت زینب (علیها السلام) در مجلس ابن زیاد ۴۰۶
- در بیان غصب نمودن فدک از حضرت فاطمه (علیها السلام) ۴۰۹
- آمدن شیخین به عیادت حضرت صدیقه طاهره (علیها السلام) ۴۱۲
- در بیان آیه ذوی القربی و پاره ای از زخم های پیغمبر (صلی الله علیه و آله) ۴۱۶
- ولایت اهل بیت (علیهم السلام) شرط قبولی طاعات و عبادت و اعمال است ۴۱۸
- ورود سیدالشهداء (علیه السلام) به شریعه فرات ۴۲۶
- آمدن امام موسی بن جعفر (علیه السلام) به مجلس هارون ۴۲۹
- فضیلت حضرت علی اکبر (علیه السلام) از زبان معاویه ۴۳۶

- ۴۳۸..... پاره‌ای از ظلم‌هایی که در اطفاء نور خدا نمود
- ۴۴۳..... نذر نمودن سه روز روزه جهت شفاي حسين عليه السلام
- ۴۴۴..... آمدن مسکين و اطعام اهل بيت عليهم السلام افطار خود را به مسکين و اسير
- ۴۵۳..... ورود خوان اطعام بر صديقه طاهره عليها السلام
- ۴۵۴..... تاديشي چند در خصوص اسراي مشرکين
- ۴۵۶..... سفارش پيغمبر صلی الله علیه و آله در خصوص اسراي کفار
- ۴۶۱..... و اما بيان فدک و حدود آن در کلام امام موسی بن جعفر عليه السلام
- ۴۶۳..... اشخاصی که از فرزندان بنی امیه و بنی عباس فدک را رد نمودند
- ۴۶۹..... احوال حضرت زینب عليها السلام و بر روی صديقه طاهره عليها السلام
- ۴۷۱..... اسامي صديقه طاهره عليها السلام و فرزندان آن حضرت
- ۴۷۵..... عدم خوف معاندین از اموال متکبه دليل عدم اعتقاد به روز جزا
- ۴۷۷..... مضمون نامه خليفه ثاني به معاويه عليه السلام

زندگی نامه مؤلف:

عالم - جلیل القدر، فاضل بزرگوار مرحوم آیه الله حاج شیخ مولی نوروز علی بن محمد باقر بسطامی، معروف به فاضل بسطامی رحمته الله در سال ۱۲۳۷ هـ. ق در بسطام دیده به جهان گشود.

این بزرگوار از علمای ربّانی، ده که علاوه بر تالیفات متعدده و ارزشمند، به وعظ نیز مخلصانه می پرداخته. و لذا به واعظان معروف شده است.^۲

ایشان صاحب کتاب خانه بزرگی بود که کتاب را وقف کتاب خانه آستان قدس رضوی نمود و متولّی آن پسر ارشد ایشان جناب موی صادقی بود.^۳

این عالم جلیل القدر به سال ۱۳۰۹ در مشهد مقدس دار فانی را وداع گفت.^۴

□ اساتید:

مرحوم فاضل بسطامی در نزد بزرگان از شاگردان مرحوم علامه بحرانی رحمته الله.

مرحوم آیه الله وحید بهبهانی رحمته الله کسب علم نمود؛ که بعضی از ایشان عبارت اند از:

۱. الذریعة، ج ۳، ص: ۵۶، شماره ۱۴۷.

۲. الذریعة، ج ۳، ص: ۴۳۶، شماره ۱۵۸۲.

۳. الذریعة، ج ۱۴، ص: ۱۱۸.

۴. الذریعة، ج ۱۰، ص: ۲۱، شماره ۱۰۵.

۱. مرحوم مولی شمس الدین بن جمال الدین بهبهانی رحمۃ اللہ علیہ: شاگرد مرحوم آية الله بهبهانی رحمۃ اللہ علیہ و علامه بحر العلوم رحمۃ اللہ علیہ. ایشان در حیات و ممات مجاور مشهد رضوی بوده است که در مشهد به سال ۱۲۵۵ فوت نمود و در نزدیکی مقبره مرحوم شیخ حرّ عاملی رحمۃ اللہ علیہ مدفون شد.^۱

۲. مرحوم سید محمد بن میرزا معصوم رضوی مشهدی معروف به سید قصیر رحمۃ اللہ علیہ: که در سال ۱۲۸۰ فوت نمود.^۲

۳. مرحوم حاج میرزا عسکری بن میرزا هدایه الله بن علامه میرزا مهدی شهید رضوی مشهدی رحمۃ اللہ علیہ: متوفی ۱۲۸۰، صاحب جزوه‌ای در ارث.^۳

۴. مرحوم مولی محمد بن حاج محمد حسن مشهدی رحمۃ اللہ علیہ: که در مشهد تدریس داشته است و در سال ۱۲۸۷ فوت نمود.^۴

□ آثان

مؤلف بزرگوار، کتاب‌های متعددی را تألیف نمود؛ از - مله:

۱. سراج المتهجدین: در آداب نماز شب و دعاها و هم چنین این کتاب قبل از سال ۱۲۸۸ به چاپ رسید.^۵

۲. فوائد الرضویة: ترجمه و شرحی بر شرح طب الرضا علیه السلام تألیف استادش،

مرحوم مولی محمد حسن مشهدی رحمۃ اللہ علیہ.

۱. منتخب التواریخ: ص: ۶۹۱.

۲. الذریعة، ج ۶، ص: ۲۱۰.

۳. الذریعة، ج ۱، ص: ۴۵۴، شماره ۲۲۷۶.

۴. الذریعة، ج ۱۳، ص: ۳۶۴.

۵. الذریعة، ج ۱۲، ص: ۱۶۰، شماره ۱۰۷۸.

۳. شرح طب الرضا علیہ السلام: کہ در باب سوم کتاب فردوس التواریخش می نویسد: من قبلاً طب الرضا علیہ السلام را شرح نمودم ولی بعداً دیدم کہ شرح علامہ حاج مولی محمد بن حسن مشہدی جامع تر از شرح من است. لذا ہمہ شرح ایشان را آوردم تا بدی از آثار ایشان باقی بماند.^۱

۴. خردوس التواریخ: در ایران بہ سال ۱۳۱۵ در ۴۲۸ صفحہ بہ چاپ سنگی رسید. این کتاب دربارہ تاریخ خراسان و احوال امام رضا علیہ السلام است. این کتاب، غیر از کتاب التحفہ الرضویہ ایشان است.^۲ مرحوم آقا بزرگ تهرانی رحمہ اللہ از آن در الذریعہ بسیار نقل قیاسی کرد.

۵. تحفۃ الحسینیہ علیہ السلام: مثل فارسی دربارہ وقایع کربلا و اسرار شہادت امام حسین علیہ السلام این کتاب، اولین کتاب موط مؤلف است کہ در دو جلد قبل از سال ۱۲۶۵ نوشتہ شد و قبل از التحفہ الرضویہ بہ چاپ رسید.^۳ و در این کتاب نیز بہ آن ارجاع می دهند.

۶. ذخیرۃ المعاد فی الاخلاق و الموعظۃ و الارشاد: کہ قبل از سال ۱۲۸۸ بہ چاپ رسید.^۴

۷. امواج البکاء: دربارہ مواضعی کہ حضرت سید الشہداء علیہ السلام گریستند و ذکر مصائب آن سرور. کہ بہ فارسی نوشتہ شدہ و در سال ۱۲۸۸ بہ چاپ رسید.^۵

۸. سرور العارفين: در احوال جناب حضرت مختار رحمہ اللہ.

۱. الذریعہ، ج ۱۳، ص: ۳۶۴.

۲. الذریعہ، ج ۱۶، ص: ۱۶۵، شمارہ ۴۶۶.

۳. الذریعہ، ج ۳، ص: ۴۲۰، شمارہ ۱۵۵۹.

۴. الذریعہ، ج ۱۰، ص: ۲۱، شمارہ ۱۰۵.

۵. الذریعہ، ج ۲، ص: ۳۵۱، شمارہ ۱۴۰۶.

۹. البداء: که مرحوم آقا بزرگ تهرانی یک نسخه از آن را که نسخه اصلی و به خط خود ایشان بوده، نزد پسرش شیخ محمد صادق دیده است.^۱

۱۰. التحفة الرضوية: فارسی، درباره معجزات امام هشتم علیه السلام و تاریخ و آداب زیارت آن بزرگوار علیه السلام، که به دفعات به چاپ رسید.^۲

۱۱ و ۱۲. سفینه النجاة: (کتاب حاضر) فارسی، در شرح دوازده بند علامه بحر العلوم؛ که در حواشی منحل بسطامی رحمته الله آن را مختصر نمود به اسم «لؤلؤة البحرين».^۳

۱۳. نجاة الخافقين فی ثواب زیارة الحسین علیه السلام: که راجع به فضیلت زیارت حضرت عبدالله الحسین علیه السلام در ایام مختلف همانند: روز عرفه، عاشورا، اربعین، ماه رجب و شعبان و ماه رجب و رمضان سخن گفته است.

و در حاشیه التحفة الرضوية به آن تصریح نموده و در سفینه النجاة نیز به آن اشاره شده است.^۴

۱۴. الوجيزة: فارسی، درباره مصائب معصومین علیهم السلام که از کتاب التحفة الحسينية استخراج کرده در سیزده روز از محرم سال ۱۲۷۱ آن را تألیف نمود.^۵

۱۵. وسیلة الرضوان: ترجمه صحیفه رضویه.

۱۶. وسیلة النجاة: فارسی، درباره مصائب امام حسین علیه السلام که در محرم سال ۱۲۷۱ آن را تألیف نمود.^۶

۱۷. الوسائل الحسينية لطی العلوالم البرزخية: درباره حالت احتضار و مرگ

پس از مرگ تا بهشت یا دوزخ.^۸

۱. الذریعة، ج ۳، ص: ۵۶، شماره ۱۴۷.

۲. الذریعة، ج ۳، ص: ۴۳۶، شماره ۱۵۸۲.

۳. الذریعة، ج ۳، ص: ۲۵۴، شماره ۱۳۴۴.

۴. الذریعة، ج ۳، ص: ۵۷، شماره ۲۸۳.

۵. الذریعة، ج ۳، ص: ۵۲، شماره ۲۷۳.

۶. الذریعة، ج ۳، ص: ۷۷، شماره ۴۱۹.

۷. الذریعة، ج ۳، ص: ۸۹، شماره ۴۹۱.

۸. الذریعة، ج ۳، ص: ۷۱، شماره ۳۸۲.